

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์

The Economic Factors Affecting to Non-Performing Loans (NPLs) of the Thai Commercial Banks

บุญญภัทร์ พจนานันทกุล¹, วรณรพี บานชื่นวิจิตร²

¹ นักศึกษาปริญญาโท กลุ่มวิชาการเงิน, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, boonyapat.po@hotmail.com

² อาจารย์ประจำ กลุ่มวิชาการเงิน, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, dr.wanrapee@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งธนาคารสามารถใช้เป็นแนวทางในการควบคุมและลดความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการเพิ่มปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารได้ กลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้รวม ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากจากธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นรายไตรมาส ในช่วงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2545 – ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2560 รวม 60 ไตรมาส ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ราคาทองคำ และดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจ โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares, OLS)

จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (MLR) เป็นเพียงปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์กับเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย (NPL) ในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

คำสำคัญ: หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้, ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย

ABSTRACT

The objectives of this study were to examine the economic factors that affect to non-performing loans (NPLs) of the Thai commercial banks and the bank can be used a signal from economic factors for control and decrease a risk that increase the number of non-performing loans. A sample was selected from non-performing loans of the Thai commercial banks during the fourth quarter of 2002 – the third quarter of 2017 with the total of 60 quarters. In this study, the economic factors are inflation, gross domestic product, minimum loan rate, gold price, and business sentiment index. The multiple regression analysis by ordinary least square method (OLS) was used for data analysis.

The findings indicated that percentage change of minimum loan rate factor is the only one which negatively correlated with the percentage change of the number of non-performing loans of the Thai commercial banks at a statistically significant reliability level of 95 percentage.

Keywords: Non-Performing Loans, Thai commercial banks

1. บทนำ

สถาบันการเงิน เป็นสถาบันภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีบทบาทหน้าที่และความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการระดมเงินออมและจัดสรรเงินออมที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้องค์กรธุรกิจรวมถึงประชาชนสามารถเข้าถึงเงินทุนได้ในรูปแบบของสินเชื่อได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการเงินที่เป็นตัวกลางในการรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ การชำระเงินและโอนเงิน การซื้อขายตราสารทางการเงิน การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ และบริการอื่นๆ ในธุรกิจด้านต่างๆ

ด้วยสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันของไทยที่ยังคงมีความผันผวนและไม่แน่นอน ประกอบกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจโลก การค้าขายระหว่างประเทศ นโยบายและกฎระเบียบต่างๆ อัตราเงินเฟ้อ ต่างล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถควบคุมสินเชื่อที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งภาคธุรกิจและภาคอุปโภคบริโภค อาจจะทำให้เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ตามมาได้ จากรายงานผลการดำเนินงานของระบบธนาคารพาณิชย์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560) ไตรมาส 2/2560 พบว่าหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจ SMEs ในบางกลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากราคาสินค้าโภคภัณฑ์ ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์มีกำไรสุทธิที่ลดลงอันเนื่องมาจากต้องกันเงินสำรองเพื่อรองรับปริมาณสินเชื่อที่ด้อยลงอย่างต่อเนื่อง และในไตรมาส 3/2560 พบว่า โดยภาพรวมของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) เริ่มอยู่ในระดับที่ทรงตัวและใกล้เคียงกับไตรมาส 2/2560 แม้ว่าคุณภาพของสินเชื่อธุรกิจ SME และสินเชื่อที่อยู่อาศัยยังมีคุณภาพที่ลดลงอันเนื่องมาจากผลกระทบของเศรษฐกิจที่ชะลอตัวในช่วงที่ผ่านมา เมื่อพิจารณา NPLs สะสมที่ผ่านมา ธนาคารมีค่าใช้จ่ายในการสำรองเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับคุณภาพสินเชื่อที่ด้อยลง ประกอบกับผลกำไรจากการดำเนินงานที่ขยายตัวได้น้อย ส่งผลให้ธนาคารมีกำไรสุทธิลดลง

นอกจากนี้ธุรกิจธนาคารพาณิชย์จะยังคงเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงจากต่างประเทศ คือ การที่เฟดขึ้นดอกเบี้ย และปัจจัยต่างๆ ภายในประเทศ เช่น ความเสี่ยงด้านรายได้จากค่าธรรมเนียมที่คาดว่าจะลดลง และความเสี่ยงจากแนวโน้มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากขาขึ้น ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของกลุ่มธุรกิจและประชาชนอีกด้วย ประกอบกับบทเรียนวิกฤต “ต้มยำกุ้ง” ในปี พ.ศ. 2540 (stock2morrow, 2560) เป็นบทสะท้อนอย่างหนึ่งของผลเสียที่เกิดขึ้นจากการที่ธนาคารพาณิชย์กู้เงินจากสถาบันการเงินต่างประเทศ เพื่อปล่อยสินเชื่อแก่ภาคธุรกิจในประเทศไทย โดยไม่มีการควบคุมจนส่งผลให้ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มสูงขึ้น การขยายตัวเพิ่มขึ้นของการปล่อยสินเชื่อ และการกู้ยืมของภาคธุรกิจที่เป็นการลงทุนเกินตัวนี้ ก่อให้เกิดหนี้ด้อยสภาพสูงขึ้น ขัดแย้งกับปริมาณการกันสำรองเงินของธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ในระดับต่ำ ประกอบกับไม่มีการกำกับดูแลที่ดีจากภาครัฐ ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจที่สะสมมานาน จนกระทั่งนักลงทุนต่างชาติใช้เป็นโอกาสในการโจมตีค่าเงินบาทไทย ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องประกาศลอยตัวค่าเงินบาท เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้เงินสำรอง จนกระทั่งไม่มีเงินสำรองที่จะใช้ปกป้องค่าเงินบาท ผลที่ตามมาคือส่งผลให้ปริมาณหนี้ที่กู้ยืมจากต่างประเทศสูงขึ้นเป็นเท่าตัว จนกลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ กระทบต่อภาคธุรกิจและภาคประชาชนเป็นอย่างมาก คือ ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้เนื่องจากการลอยตัวค่าเงินบาท ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจ การปิดกิจการ ปัญหาการว่างงาน และปัญหาอื่นๆ ตามมา

เนื่องจากหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ ยังสามารถเป็นจุดสำคัญที่ส่งผลในวงกว้างของระบบเศรษฐกิจไทย จึงได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในกลุ่มธนาคาร

พาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายว่ามีปัจจัยทางเศรษฐกิจใด ที่เป็นตัวแปรส่งผลกระทบต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งธนาคารสามารถใช้เป็นแนวทางในการรับมือและควบคุมปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารได้

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดนโยบายอัตราดอกเบี้ยและผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและ NPLs ของธนาคารพาณิชย์

(นิวส์สแตนด์, 2543)

ย้อนไปเมื่อครั้งที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เริ่มมาตรการลดอัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา และใช้อัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนเพื่อส่งสัญญาณถึงทิศทางนโยบายทางการเงินของประเทศไทย เพื่อฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจที่ยังเปราะบางและอัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำ มาตรการดังกล่าวส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของระบบธนาคาร มีแนวโน้มที่ลดลงตามลำดับนับจากครึ่งปีหลังของปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา

มาตรการนโยบายดอกเบี้ยต่ำที่ดำเนินการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมและไม่ส่งผลให้เกิดปัญหาเงินทุนเคลื่อนย้ายหรือกระทบต่อการอุปโภคบริโภคของภาคเอกชนที่มีนัยสำคัญแต่อย่างใด หากแต่ นโยบายการเงินดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่เอื้อต่อการฟื้นตัวและช่วยกระตุ้นการใช้จ่าย ซึ่งดอกเบี้ยในระดับต่ำมีผลให้ผู้ที่มีการเงินกู้ยืมดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำลง เป็นการเพิ่มส่วนต่างรายได้ที่เหลือจากการชำระหนี้

เมื่อมองในมุมมองของภาคเอกชน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ลดลงส่งผลให้อัตราอุปโภคบริโภคภาคเอกชนมีแนวโน้มดีขึ้น อีกทั้งดอกเบี้ยเงินกู้ MLR ลดลงตามกัน อัตราเพิ่มยอดขายก็มีแนวโน้มดีขึ้น และการขยายสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ยินเชื่ออุปโภคบริโภค และสินเชื่อเช่าซื้อจะลดการหดตัวลง ทั้งนี้ สินเชื่อประเภทเหล่านี้เป็นสินเชื่อที่ลูกหนี้มีกำหนดผ่อนชำระสม่ำเสมอทุกเดือน หากไม่มีการปล่อยสินเชื่อใหม่ ยอดสินเชื่อจะลดลงโดยอัตโนมัติ ดังนั้น การหดตัวที่ชะลอลง แสดงให้เห็นว่ามีการปล่อยสินเชื่อใหม่มากขึ้นเป็นลำดับ หากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR มีแนวโน้มลดลงแล้ว อัตราเพิ่มการลงทุนภาคเอกชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยตลอดเช่นกัน หากแต่การตัดสินใจลงทุนของธุรกิจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ ด้วย นอกเหนือจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เช่น กำลังผลิตของภาคอุตสาหกรรม ความมั่นใจของธุรกิจ ภาวะเศรษฐกิจโดยรวม ความเชื่อมั่นของผู้บริโภค เป็นต้น

การออกนโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำนี้ยังส่งผลกระทบต่อการปรับโครงสร้างหนี้ โดยการที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR ลดลงตามกัน เป็นการทำให้บรรยากาศในการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ดีขึ้น ดังตัวอย่างเช่น ณ สิ้นกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2543 มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินทั้งสิ้น 2,430 พันล้านบาท โดยเป็นส่วนที่ปรับโครงสร้างหนี้สำเร็จ 1,657 พันล้านบาท สะท้อนว่าสถานะอัตราดอกเบี้ยต่ำนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อกระบวนการประนีประนอมหนี้ของธุรกิจ สร้างแรงจูงใจให้ทั้งสองฝ่ายผลักดันให้การประนีประนอมหนี้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากมูลค่าปัจจัยของกระแสเงินสดของธุรกิจโดยรวมดีขึ้น ทำให้ภาระการชำระหนี้ลดลง หากดำเนินการตรงกันข้ามโดยขึ้นอัตราดอกเบี้ย MLR แล้ว จะส่งผลให้จำนวนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มสูงขึ้น เกิด NPL กับลูกหนี้รายใหม่ (New NPL) ลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างแล้วกลับมาเป็น NPL (Re-entry NPL) อีกทั้งทำให้การเจรจา NPL ชะงักลง

มาตรการต่อไปที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถทำได้ คือ กระตุ้นให้เกิดการแข่งขันเพื่อลด MLR โดยกระตุ้นให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีฐานะพร้อม และธนาคารที่มีการโอน NPLs ไป AMC แล้ว เกิดการแข่งขันด้านการให้สินเชื่อโดยลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR ให้มากขึ้น สร้างเครื่องมือเพื่อช่วยพิจารณาสินเชื่อและการเจรจาหนี้ และเร่งการเจรจาปรับปรุงโครงสร้างหนี้และลด NPL โดยการหาวิธีเร่งรัดกระบวนการทางศาล เพื่อให้เจ้าหนี้สามารถฟ้องคดี

และบังคับหลักประกันได้รวดเร็วขึ้น รวมทั้งแนวทางการแก้ปัญหาหนี้ NPLs โดยมองภาพรวมทั้งอุตสาหกรรม แทนที่จะเป็นการแก้ไขเป็นรายลูกหนี้ เป็นต้น

ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของสำนักคลาสสิก (เพลินพิศ สัตย์สงวน, 2544)

ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของสำนักคลาสสิก (The Classical Theory of Interest Rates) ตามคำขยายความของ เออร์วิง ฟิชเชอร์ (Irving Fisher) ว่าอัตราดอกเบี้ยกำหนดจาก 2 ปัจจัย คือ อุปทานของเงินออมซึ่งคือภาคครัวเรือน และอุปสงค์ของการลงทุน โดยภาคธุรกิจที่ต้องการลงทุน ซึ่งการที่ปริมาณการออมของภาคครัวเรือนจะมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยในขณะนั้น

ตามทฤษฎีนี้หากต้องการให้เกิดการออมเพิ่มมากขึ้นจะต้องอาศัยการให้ดอกเบี้ยสูงๆ เส้นอุปทานของเงินออมจะมีลักษณะทอดขึ้นตามปริมาณเงินออมและอัตราดอกเบี้ย ในส่วนของเส้นอุปสงค์ของการลงทุนที่ขึ้นอยู่กับความต้องการเงินทุนของภาคธุรกิจ เงินทุนส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืมในตลาดการเงิน จึงมีผลให้อัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้กำหนดระดับปริมาณการกู้และการลงทุนของภาคธุรกิจ หากระดับอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูงแล้วภาคธุรกิจจะกู้และลงทุนน้อย ทำให้เส้นอุปสงค์มีลักษณะทอดลง จากลักษณะของเส้นอุปทานของเงินออมและเส้นอุปสงค์ของการลงทุน จะเกิดจุดตัดกันเป็นจุดดุลยภาพของอัตราดอกเบี้ย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พिंगบาร์มี พุทธเจริญ (2554) ศึกษาปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารไทยพาณิชย์ พบว่า ปริมาณดอกเบี้ยค้างชำระทั้งหมดของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในไตรมาสปัจจุบัน และปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในไตรมาสที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในไตรมาสปัจจุบัน ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดีของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในไตรมาสที่ผ่านมา และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว ในไตรมาสปัจจุบัน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในไตรมาสปัจจุบัน

วิมพวีภา ทองรุ่งเกียรติ (2554) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจระดับมหภาคกับปัญหาหนี้เสียสะสมในระบบเศรษฐกิจไทย พบว่า ทุกปัจจัยที่ศึกษาในระยะยาวมีความสัมพันธ์กับหนี้เสียสะสมอย่างมีนัยสำคัญ โดยปัจจัยผลผลิตมวลรวมที่แท้จริงและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับหนี้เสียสะสม ส่วนอัตราเงินเฟ้อและดัชนีอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลกับหนี้เสียสะสมในลักษณะแปรผันโดยตรงซึ่งกันและกัน ส่วนในระยะสั้น พบว่า การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าหนี้เสียในอดีต กับความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR สามารถอธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับปริมาณหนี้เสียในช่วงเวลาปัจจุบัน โดยมีความสอดคล้องกับการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลระหว่างตัวแปร จึงสรุปได้ว่าความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดหนี้เสียในระบบอย่างต่อเนื่อง

จิราภรณ์ ภักดี (2552) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้: กรณีศึกษา ธนาคารธนาชาติ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารธนาชาติมากที่สุด คือ ปริมาณสินเชื่อ โดยสามารถนำมาอธิบายปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารธนาชาติอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารธนาชาติ ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้ารายย่อยชั้นดี และ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีความสัมพันธ์กับปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในทิศทางตรงกันข้าม ส่วนสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคาร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย ในช่วงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2545 – ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2560

3. การดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ข้อมูลปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) ประเภทอนุกรมเวลาเป็นรายไตรมาส ในช่วงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2545 - ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2560 รวม 60 ไตรมาส มีปัจจัยต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายไตรมาสซึ่งใช้ศึกษา ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจเก็บรวบรวมข้อมูลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และราคาทองคำเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสมาคมค้าทองคำ ซึ่งข้อมูลทั้งหมดจะถูกนำมาแปลงเป็นเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีการสร้างสมการเชิงถดถอย (Multiple Linear Regressions) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares :OLS) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น เพื่อศึกษาค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) ของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ

ขั้นที่ 2 การทดสอบความนิ่งของข้อมูลอนุกรมเวลาด้วยวิธี Unit root test ว่าข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้มีลักษณะนิ่ง (Stationary)

ขั้นที่ 3 การสร้างสมการเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ดังสมการต่อไปนี้

$$NPL = \alpha + \beta_1 INF + \beta_2 GDP + \beta_3 MLR + \beta_4 GOLD + \beta_5 BSI + \epsilon$$

โดยที่ NPL = เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยรายไตรมาส

INF = เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเฟ้อรายไตรมาส

GDP = เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศรายไตรมาส

MLR = เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้อย่างรายไตรมาส

GOLD = เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงราคาทองคำรายไตรมาส

BSI = เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจรายไตรมาส

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity)

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ของความคลาดเคลื่อน (Heteroskedasticity) ปัญหาความสัมพันธ์กันเองของความคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) และปรับแก้ผลของสมการถดถอยถ้าพบปัญหา Heteroskedasticity หรือ Autocorrelation ด้วยวิธีของ HAC Newey-West

ขั้นที่ 6 รายงานผลการศึกษาศึกษาของสมการถดถอย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงทั้งหมด

ตัวแปรต้น

- อัตราเงินเฟ้อ
- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ
- อัตราดอกเบี้ยเงินกู้
- ราคาทองคำ
- ดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจ

ตัวแปรตาม

ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของ
ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนใน
ประเทศไทย

4. ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร

	NPL	INF	GDP	MLR	GOLD	BSI
Maximum	58.84763	4.195497	208.0000	9.320695	15.27021	28.01932
Minimum	-15.61428	-3.476296	-1120.000	-12.00000	-12.98627	-18.18182
Mean	0.293741	0.572784	-33.38908	-0.174683	2.111623	0.181061
Median	-0.236822	0.476999	-6.350807	0.000000	1.526099	0.196850
Std. Dev.	9.359830	1.014726	164.2483	3.844778	5.574919	6.019794

ข้อมูลเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย มีค่าเฉลี่ย 0.293741 เปอร์เซนต์ ค่าฐานนิยม -0.236822 เปอร์เซนต์ ค่าสูงสุด 58.84763 เปอร์เซนต์ ค่าต่ำสุด -15.61428 เปอร์เซนต์ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.359830 เปอร์เซนต์

ข้อมูลเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเฟ้อ มีค่าเฉลี่ย 0.572784 เปอร์เซนต์ ค่าฐานนิยม 0.476999 เปอร์เซนต์ ค่าสูงสุด 4.195497 เปอร์เซนต์ ค่าต่ำสุด -3.476296 เปอร์เซนต์ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.014726 เปอร์เซนต์

ข้อมูลเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีค่าเฉลี่ย -33.38908 เปอร์เซนต์ ค่าฐานนิยม -6.350807 เปอร์เซนต์ ค่าสูงสุด 208.0000 เปอร์เซนต์ ค่าต่ำสุด -1120.000 เปอร์เซนต์ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 164.2483 เปอร์เซนต์

ข้อมูลเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ มีค่าเฉลี่ย -0.174683 เปอร์เซนต์ ค่าฐานนิยม 0.000000 เปอร์เซนต์ ค่าสูงสุด 9.320695 เปอร์เซนต์ ค่าต่ำสุด -12.00000 เปอร์เซนต์ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.844778 เปอร์เซนต์

ข้อมูลเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงราคาทองคำ มีค่าเฉลี่ย 2.111623 เปอร์เซนต์ ค่าฐานนิยม 1.526099 เปอร์เซนต์ ค่าสูงสุด 15.27021 เปอร์เซนต์ ค่าต่ำสุด -12.98627 เปอร์เซนต์ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.574919 เปอร์เซนต์

ข้อมูลเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจ มีค่าเฉลี่ย 0.181061 เปอร์เซนต์ ค่าฐานนิยม 0.196850 เปอร์เซนต์ ค่าสูงสุด 28.01932 เปอร์เซนต์ ค่าต่ำสุด -18.18182 เปอร์เซนต์ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.019794 เปอร์เซนต์

การศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลนิ่ง (Stationary) และไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ระหว่างตัวแปรอิสระ ดังนั้น ตัวแปรอิสระทุกตัวจะอยู่ในสมการถดถอยต่อไป

จากการตรวจสอบปัญหา Heteroskedasticity และ Autocorrelation ที่ระดับนัยสำคัญ 5% พบว่า ไม่พบปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้สามารถนำผลของสมการถดถอยไปใช้อธิบายความหมายและทดสอบสมมติฐานของสัมประสิทธิ์ได้ต่อไป

$$NPL = -0.377444 + 0.640082INF + 0.004152GDP - 0.945767*MLR + 0.145272GOLD - 0.158992BSI + E$$

(0.7927) (0.6026) (0.5710) (0.0052) (0.5155) (0.4317)

Adjusted R – Squared = 6.4519%

ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เปอร์เซนต์การเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อ (INF) ผลิตรถยนต์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ราคาทองคำ (GOLD) และดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจ (BSI) ไม่สามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างเปอร์เซนต์การเปลี่ยนแปลงปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย (NPL) ได้ แต่ทว่าตัวแปรเปอร์เซนต์การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (MLR) มีนัยสำคัญที่ระดับ 5% หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เปอร์เซนต์การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (MLR) มีความสัมพันธ์กับเปอร์เซนต์การเปลี่ยนแปลงปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย (NPL) ในทิศทางตรงกันข้าม

5. การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย สามารถแบ่งการอภิปรายผลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) อย่างมีนัยสำคัญ จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรเปอร์เซนต์การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (MLR) เป็นเพียงปัจจัยเดียวที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วส่งผลให้เปอร์เซนต์การเปลี่ยนแปลงปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย (NPL) เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ หากเปอร์เซนต์การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้หรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบมีระยะเวลาที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ขึ้นดีเปลี่ยนแปลงลดลง บ่งบอกถึงปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย (NPL) ในขณะนั้น มีเปอร์เซนต์การเปลี่ยนแปลงหรือปริมาณที่สูงขึ้น

จากผลการศึกษาข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดนโยบายอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการทดลองมา (นิวส์สแตนด์, 2543) โดยการออกมาตรการนโยบายดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้ส่งผลกระทบต่อภาระหนี้ของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งดอกเบี้ยต่ำมีผลให้ผู้ที่มีการเงินกู้ยืมดอกเบี้ยในอัตราที่ลดลง นโยบายทางการเงินดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อดอกเบี้ยเงินกู้ MLR ให้ลดลงตามกัน ส่งผลต่อการปรับโครงสร้างหนี้ ทำให้ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ลดลงได้ เพราะสภาวะอัตราดอกเบี้ยลดต่ำเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการประนอมหนี้ ทำให้ภาระการชำระหนี้ลดลง หากดำเนินการขึ้นอัตราดอกเบี้ย MLR จะส่งผลให้ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มสูงขึ้นได้

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของสำนักคลาสสิก (เพลินพิศ สัตย์สงวน, 2544) ที่อัตราดอกเบี้ยกำหนดจาก 2 ปัจจัย คือ อุปทานของเงินออมซึ่งก็คือภาคครัวเรือน และอุปสงค์ของการลงทุนโดยภาคธุรกิจที่ต้องการลงทุน ในส่วนของเส้นอุปสงค์ของการลงทุนขึ้นอยู่กับความต้องการเงินทุนของภาคธุรกิจ โดยเงินทุนส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืมในตลาดการเงิน จึงมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้กำหนดระดับปริมาณการกู้ยืมและการลงทุนของภาคธุรกิจ ถ้าหากระดับอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูงแล้ว ภาคธุรกิจจะกู้ยืมและลงทุนน้อย และในทางตรงกันข้ามที่ระดับอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับต่ำ จะทำให้ภาคธุรกิจมีความต้องการกู้ยืมและลงทุนที่สูงมากขึ้น ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องพิจารณาคัดกรองการอนุมัติสินเชื่อมากขึ้น เนื่องจากจะส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ต้องสำรองเงินเข้ากองทุน ส่งผลต่อการทำกำไรที่ลดลงตามลำดับ จากการศึกษาพบว่าตัวแปรอิสระดังกล่าวยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พิงบารมี พุทธเจริญ (2554) วิมลวิภา ทองรุ่งเกียรติ (2554) และจิรภรณ์ ภักดี (2552) ซึ่งหากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม

ดังนั้นการศึกษารั้วนี้ ธนาคารสามารถใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (MLR) เป็นแนวทางในการควบคุมและลดความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการเพิ่มปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารได้

ส่วนที่ 2 ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระซึ่งประกอบด้วยเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อ (INF) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ราคาทองคำ (GOLD) และดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจ (BSI) เป็นตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลกับเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย (NPL) ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรอิสระเหล่านี้เป็นผลสะท้อนของสภาพเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งธนาคารใช้เป็นปัจจัยเงื่อนไขในการพิจารณาก่อนที่จะมีการอนุมัติสินเชื่อรายใหม่หรืออนุมัติสินเชื่อเพิ่ม อีกทั้ง สภาพเศรษฐกิจอาจจะไม่ได้สะท้อนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละอุตสาหกรรมได้ จึงไม่สามารถนำมาใช้เป็นปัจจัยที่จะช่วยลดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในวงกว้างได้ นอกจากนี้ ช่วงระยะเวลาที่เก็บข้อมูลเป็นช่วงที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองภายในประเทศหรือปัจจัยภายนอกอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

การศึกษารั้วนี้เป็นการศึกษาข้อมูลปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าวเพียง 5 ปัจจัยมาใช้ศึกษาซึ่งอาจจะยังไม่เพียงพอ เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยได้เพียงปัจจัยเดียวเท่านั้น ประกอบกับในช่วงระยะเวลาที่เก็บข้อมูลมีเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองภายในประเทศหรือปัจจัยภายนอกอื่นๆ ที่อาจจะส่งผลให้มีความผิดพลาดได้ การศึกษารั้วต่อไปควรศึกษาลงรายละเอียดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ แยก

ตามรายกลุ่มธุรกิจหรือเฉพาะราชการ และใช้ข้อมูลเฉพาะของธนาคาร ปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่นๆ รวมถึงปัจจัยภายนอกต่างๆ เพิ่มเข้ามาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากอาจารย์ ผศ.ดร.วรรณรพี บานชื่นวิจิตร อาจารย์ที่ปรึกษา การศึกษาค้นคว้าอิสระ รวมถึงคณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ รวมถึงการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

stock2morrow. (2560, มิถุนายน 29). *สาเหตุของวิกฤติเศรษฐกิจ ต้มยำกุ้ง*. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก:

<https://www.stock2morrow.com/article-detail.php?id=1034>

จิราภรณ์ ภัคคี. (2552). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้: กรณีศึกษา ธนาคารชนชาติ*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิชาการแห่งประเทศไทย. (2560). *ผลการดำเนินงานของระบบธนาคารพาณิชย์*. [ออนไลน์].

สืบค้นจาก: https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Publications/Pages/FIProformance_Press.aspx

นิวส์สแตนด์. (2543). *นโยบายอัตราดอกเบี้ยและผลกระทบต่อเศรษฐกิจ*. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก:

<http://www.ryt9.com/s/cabt/242410>

พิงบารมี พุทธเจริญ. (2554). *ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคาร ไทยพาณิชย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เพลินพิศ สัตย์สงวน. (2554). *เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิมลวิภา ทองรุ่งเกียรติ. (2554). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจระดับมหภาคกับปัญหาหนี้เสียสะสมในระบบเศรษฐกิจไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.